

Pilot: gratis toegang tot wetenschappelijke publicaties

Sinds eind oktober 2019 hebben alle leraren in het po, vo en mbo een jaar lang gratis toegang tot een database met meer dan 1 miljoen wetenschappelijke publicaties. De PO-Raad is een van de initiatiefnemers. Wat is de aanleiding voor deze pilot en wat levert dit hopelijk op voor het primair onderwijs? Een aantal betrokkenen aan het woord. TEKST DANNY WOLTERS

Wat is het belang van dit initiatief?

Anouk Huijs: 'Er is veel kennis beschikbaar over onderwijs-onderzoek. Leraren kunnen deze kennis gebruiken om de kwaliteit van hun onderwijs 'evidence-informed' te verbeteren. Helaas moeten wij vaak betalen om een artikel uit een wetenschappelijk tijdschrift te kunnen lezen. Een enorme drempel, want dat kan oplopen tot tientallen euro's. Ik ben van mening dat alle leraren en andere onderwijs-professionals gratis toegang zouden moeten krijgen tot wetenschappelijke publicaties. Zeker nu, want wij bevinden ons midden in een aantal onderwijskundige veranderingen. Om hier doordachte en weloverwogen keuzes in te kunnen maken is toegang tot kennis over wat wel en niet werkt essentieel.'

Hoe is dit initiatief tot stand gekomen?

Anko van Hoepen: 'De PO-Raad is al een aantal jaren bezig om de verbinding tussen onderwijs en onderzoek te versterken. Voorbeelden zijn onder andere de werkplaatsen onderwijsonderzoek, onze verbinding aan het actieplan Academici basisonderwijs en de ontwikkelagenda 'Lerend onderwijs voor een lerend Nederland'. Deze ontwikkelagenda is een initiatief van de vijf sectorraden om te komen tot een versterkte

kennisinfrastructuur voor de hele onderwijsketen, van primair tot hoger onderwijs. Ruim 600 onderwijsprofessionals hebben meegedacht over de inhoud hiervan. Een van hun meest gehoorde en concrete wensen was gratis toegang tot wetenschappelijke kennis.'

De PO-Raad deelde deze wens. Toegang tot wetenschappelijke kennis kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van de onderwijskwaliteit. Wij zijn op zoek gegaan naar samenwerkingspartners. Hierbij was het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) een voor de hand liggende partner, maar wij zijn ook in contact gekomen met de Koninklijke Bibliotheek (KB), die ook bezig was om wetenschappelijke kennis toegankelijker te maken. Gezamenlijk zijn wij een projectgroep gestart waarbij later ook de VO-raad en MBO Raad aansloten.'

Wat is de rol van de Koninklijke Bibliotheek?

Astrid van Wesenbeeck: 'Eind 2018 ben ik op een van de bouwsessies geweest, een regionale bijeenkomst bedoeld om input uit het veld op te halen voor de ontwikkelagenda 'Lerend onderwijs voor een lerend Nederland'. Na afloop vroeg de PO-Raad mij om gezamenlijk te verkennen of

Anouk Huijs

Astrid van Wesenbeeck

Wat kun je in de database vinden?

Astrid van Wesenbeeck: 'EBSCO Education Source bevat onder andere samenvattingen van publicaties, full text artikelen uit wetenschappelijke tijdschriften en tijdschriften, boeken en conferentiepapers. In totaal gaat het om bijna 7 miljoen doorzoekbare records. Education Source is hiermee de grootste onderzoeksdatabase voor het onderwijs. Een groot deel van de wetenschappelijke artikelen, meer dan 1 miljoen, is gratis te downloaden voor de deelnemers aan de pilot. Een deel is niet toegankelijk, tenzij je ervoor betaalt via de website van de uitgever. Hier kunnen wij als initiatiefnemers geen invloed op uitoefenen; wij hebben de licentie afgenomen voor toegang tot de database. EBSCO heeft eigen afspraken met de uitgevers van de wetenschappelijke artikelen. Op www.kb.nl/oatips staan tips voor het vinden van een vrij toegankelijke of goedkopere versie, mochten deelnemers aan de pilot een betaalmuur treffen. Overigens is de toegang tot EBSCO Education Source een aantal jaar geleden ook in Schotland via een pilot gelanceerd. Deze pilot is positief geëvalueerd en de toegang tot onderwijsonderzoek is daar nu structureel geworden voor leraren.'

we de toegankelijkheid van wetenschappelijke kennis gezamenlijk zouden kunnen oppakken. Als Open Access officer bij de KB was ik hier al langere tijd mee bezig, ook samen met het NRO. De KB vindt dat iedereen gratis toegang zou moeten krijgen tot wetenschappelijk onderzoek. Van mensen die meer willen weten over hun chronische ziekte, tot leraren die hun onderwijs willen verbeteren op basis van onderzoek. Bovendien wordt onderzoek vaak met publiek geld bekostigd. Open access kent veel voorstanders, maar deze transitie vergt een lange adem. Tot die tijd kan het afnemen van licenties bijdragen aan het verbeteren van de toegankelijkheid. En dat is wat we in deze pilot hebben gedaan. De PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, het NRO en de KB hebben gezamenlijk een licentie ingekocht bij EBSCO Information Services. Alle leraren en ander personeel werkzaam op scholen in het po, vo en mbo kunnen hiervan een jaar lang gebruik maken.'

Wat kan de pilot opleveren voor het primair onderwijs?

Anko van Hoepen: 'Laat ik vooropstellen dat ik hoop dat veel leraren hun lessen kunnen verrijken met kennis uit de database. Niet alleen ten gunste van de leerlingen maar ook voor de ontwikkeling van hun eigen professionaliteit. Het beroep leraar is prachtig en waardevol, en toegang tot wetenschappelijke kennis kan bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs. Verder hoop ik dat deze pilot inzicht geeft in de behoefte aan en het gebruik van wetenschappelijke publicaties. Ik wil graag iedereen oproepen om hun feedback te delen via de gebruikersonderzoeken. Alleen zo krijgen we een goed beeld van wat er nodig is om toegang tot wetenschappelijke publicaties mogelijk te maken na afloop van de pilot.'

Anko van Hoepen Foto: Katja Mali

Wat is de eerste indruk van de database?

Anouk Huijs: 'Persoonlijk ben ik zeer positief. Er is ontzettend veel te vinden. Wel kan ik mij voorstellen dat het niet voor iedere leraar even makkelijk zal zijn om zijn of haar weg te vinden. Doordat ik vanuit de academische pabo al vaker met wetenschappelijke databases gewerkt heb, raakte ik snel wegwijs. Maar voor leraren die dit niet gewend zijn, is het best even puzzelen, zeker omdat de database voornamelijk uit Engelstalige artikelen bestaat. Mijn tip is om vooral de begrippenlijst te gebruiken. Hierbij zijn Nederlandse zoekwoorden naar het Engels vertaald. En gun jezelf de tijd om te wennen aan het werken met EBSCO Education Source.' ■

Meer info en aanmelden voor de pilot?
Ga naar www.voordeleraar.nl

